

Konferencja nt. „Szkolnictwo kościelne w Rzeczypospolitej od XVI do XIX w.”

W dniach od 5 do 6 listopada 2010 r. w Płocku odbyła się konferencja upamiętniająca 300 lat erygowania Seminarium Duchownego w Płocku. Poświęcona została w całości szkolnictwu kościelnemu w okresie od XVI do XIX w.

Konferencję rozpoczęła niezwykle uroczysta msza św. w Bazylice Katedralnej pod przewodnictwem Jego Ekscelencji Biskupa Płockiego Piotra Libery. Biskup ten podczas kazania szeroko omówił dzieje szkolnictwa kościelnego w dawnych czasach, zwracając szczególną uwagę na wpływ edukacji staropolskiej na dzisiejszą kulturę, uzasadniając tym samym konieczność wytyczenia badań historycznych nad tą problematyką. Jego Ekscelencja wziął także udział w pierwszej części obrad konferencji, wygłaszając przemówienie na jej rozpoczęcie. Powitawszy i pozdrowiwszy uczestników i organizatorów, a także Prezydenta Miasta Płocka, przedstawił rolę Kościoła w rozwoju szkolnictwa od średniowiecza, przywołując ważne ustawy III i IV soboru laterańskiego. Zwrócił także uwagę na zasługi humanizmu na tym polu, a zwłaszcza zakonu jezuitów oraz na doniosłość wprowadzenia zajęć z matematyki, nauk przyrodniczych i historii do programów szkolnych. Z kolei Prezydent Miasta Płocka Mirosław Milewski podkreślał w swoim wystąpieniu wartość szkół staropolskich dla tradycji i rozwoju duchowego. Skoncentrował się jednak na „fenomenie” popularności szkół katolickich w dzisiejszym społeczeństwie na różnych poziomach nauczania, zauważając potrzebę ich istnienia oraz ukazując zabiegi samorządu regionalnego względem tego zagadnienia.

Konferencję oficjalnie rozpoczął, w imieniu organizatorów, ks. prof. UKSW dr hab. Waldemar Graczyk. Wprowadzając do problematyki konferencji, ukazał historyczny Płock jako przodujący ośrodek kulturalny w Polsce, posiadający kontakty polityczne w skali europejskiej. W jego przemówieniu uwzględnione zostały również ośrodki warszawski oraz pułtuski. Nawiązując do zagadnienia ufundowania pierwszego seminarium diecezjalnego w Pułtuskach w 1594 r. oraz drugiej fundacji w Płocku w 1710 r., podkreślił duże znaczenie pedagogiki jezuickiej na niwie szkolnictwa, zwłaszcza umiejętność łączenia humanizmu z pędem młodzieży do wiedzy.

Tematyka pierwszej sesji, której przewodniczyła prof. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz, koncentrowała się wokół życia Seminarium Duchownego w Płocku w okresie do końca XIX w. W poszczególnych referatach omówiono fundację seminarium oraz wpływ niektórych osób na jego funkcjonowanie. Uwzględniono także problematykę ksiąg, z których najprawdopodobniej korzystali uczniowie podczas swojej nauki. Sesja druga, której przewodniczyła prof. UKSW dr hab. Jolanta M. Marszałska, dotyczyła już szeroko pojętego szkolnictwa kościelnego zarówno katolickiego, jak i różnowierczego. Podejmowano m.in. tematykę karności uczniów czy edukacji dziewcząt. Warto zwrócić uwagę, że w tym dniu dyskusję zdominowały dwa tematy: problem nieudanych fundacji uniwersyteckich w Poznaniu w XVII i XVIII stuleciu, a także zagadnienie stosowania kar cielesnych względem dzieci w wychowaniu. Dwie ostatnie sesje, pod przewodnictwem ks. prof. UKSW dra hab. Kazimierza Łataka oraz

prof. dra hab. Jana Dziegielewskiego, oscylowały przede wszystkim wokół zagadnień kształcenia w szkołach wybranych klasztorów czy zakonów.

Warto podkreślić, że konferencja zgromadziła wielu specjalistów z zakresu historii szkolnictwa kościelnego i charakteryzowała się wysokim, akademickim poziomem. Prelegenci przyjęci zostali ze szczególnymi honorami przez organizatorów.

Michał Nowicki

„Szkoła polska od średniowiecza do XX wieku. Między tradycją a innowacją” – Seminarium w Zakładzie Historii Oświaty i Wychowania na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego, 14 października 2010 r.

14 października 2010 r. odbyło się spotkanie – seminarium, podsumowujące pracę nad opublikowaną w roku 2010 przez Zakład Historii Oświaty i Wychowania na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego książką „Szkoła polska od średniowiecza do XX wieku. Między tradycją a innowacją” (pierwotnie planowana była dwudniowa konferencja we wrześniu, ale dokładnie w przewidzianym przez Zakład terminie, został zwołany Zjazd Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Toruniu). Publikacja zawiera 29 tekstów autorskich w ośmiu działach, w układzie chronologicznym i terytorialno – politycznym. Część pierwsza obejmuje 4 rozprawy od średniowiecza do końca XVIII wieku; następne trzy części grupują kolejno rozprawy odnoszące się do edukacji szkolnej „czasu zaborów”, kolejna część – „ponad zaborami” grupuje teksty, wykraczające poza cezurę chronologiczną i geograficzną zaborów. Najobszerniej prezentuje się część zatytułowana „W Drugiej Rzeczypospolitej” obejmująca 7 rozpraw, najskromniej dział „W Polsce Ludowej” – tylko dwa teksty. Całość zamyka esej o potrzebie wglądania w przeszłość edukacyjną przy dzisiejszym uprawianiu pedagogiki i przenoszeniu jej koncepcji do praktyki.

W seminarium uczestniczyło 47 osób reprezentujących wiele środowisk historyków wychowania, historyków, pedagogów, a wśród nich większość Auterek i Autorów, którzy w pierwszej części spotkania zaprezentowali idee przewodnie swoich rozpraw. Tej części seminarium przewodniczył Profesor Karol Poznański. Część drugą spotkania (przewodniczyła Irena Szybiak, prof. UW) wypełniła dyskusja, w toku której uczestnicy seminarium zaprezentowali bogaty zbiór pytań i problemów do rozwiązania.

Debatę rozpoczął dr Adam Fijałkowski (członek zespołu redakcyjnego), podkreślając, że ideą publikacji było skupienie uwagi przede wszystkim na rzeczywistości szkolnej, w mniejszym stopniu na ideologii wychowawczej a także zgromadzenie obrazów tej rzeczywistości, tak by można z nich wyprowadzić sądy ogólne.